

Ondeskundigheid kan ook gevaarlijk zijn

Posted on 19 oktober 2019 by Eduard Bomhoff

Nederlandse banken krijgen de ene na andere grote boete, omdat ze niet goed opletten. De financiële sector heeft betere toezichthouders nodig.

Laura van Geest stapt op bij het Centraal Planbureau (CPB) en wordt op 1 maart 2020 hoofd van de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Het is het Franse model: hoge ambtenaren wisselen soepel en snel van topfunctie, niet vanwege deskundigheid en relevante ervaring, maar omdat ze een goed netwerk hebben van politici en topambtenaren.

De vorige topman van Air France was een voorbeeld waarmee wij met onze KLM ook schade hebben geleden. Jean-Marc Janaillac was in 2000 uit de luchtvaartsector gestapt en werkte sindsdien voor de Parijse VVV en voor verschillende bus- en metrobedrijven. In 2016 werd deze ex-topambtenaar hoofd van Air France-KLM. Om twee jaar later mislukt weer te verdwijnen.

In Frankrijk is twijfel gerezen aan het model dat topambtenaren moeiteloos kunnen switchen van overheid naar private sector, los van hun deskundigheid en relevante

ervaring. President Emmanuel Macron heeft zelfs aangekondigd dat hij de E.N.A., de opleiding voor Franse topambtenaren, liever wil opheffen. Een banencaroussel van topambtenaren in algemene dienst heeft een elite voortgebracht die elkaar de handen vast houdt en meer waarde hecht aan hun netwerk dan aan in de harde praktijk opgedane sectorale ervaring.

Hoe de hazen lopen?

Maar terwijl Frankrijk afscheid wil nemen van dit elitaire model, houdt Nederland er aan vast. Minister Wopke Hoekstra van Financiën prees Laura van Geest niet aan als deskundig op het gebied van financiële markten, maar zei: 'Ze weet hoe de hazen hier lopen' en bedoelde daarmee de hoge ambtenaren op zijn eigen ministerie. Ik had liever van de minister gehoord dat Van Geest weet hoe de beursgangers lopen, zodat ze deskundig kan werken aan de efficiency en de ethiek bij banken en beursbedrijven.

Vorig jaar kreeg ING een boete van 775 miljoen euro; dit jaar nog eens 300 miljoen euro er boven op bij ING-België. Vorige maand verloor ABN Amro tien procent beurswaarde vanwege een nieuw witwasschandaal. De AFM is verantwoordelijk voor het gedrag van de bankiers; aan het hoofd hoort iemand die verstand heeft van de gebrekkige cultuur aan de Zuidas in Amsterdam, niet van de hazen in het Haagse.

Een kleurloos CPB

Niks persoonlijks over Laura, maar een onderzoeksbureau als het CPB heeft recht op een directeur die zelf onderzoek heeft gedaan, en een toezichthouder als de AFM vraagt om mensen die verstand hebben van financiële markten en de spelers in die markten. Het CPB was onder Laura van Geest kleurlozer en minder nuttig dan onder haar voorganger Coen Teulings, een bekwaam researcher met relevante ervaring in het begeleiden van onderzoek (zie ook mijn kritiek op het CPB in Wynia's Week van 17 januari 2019)

Ter illustratie: de meest recente uitgave van het CPB, de Macro Economische Verkenning voor 2020 heeft precies zes regels vlakke tekst over het milieu. Niets over de gevolgen voor onze economie van de gigantische investeringen die de 'klimaattafels' van Nijpels en Samson hebben voorgesteld.

Waarom rekent het CPB het klimaatbeleid niet uit?

Een kloof is al een paar maanden zichtbaar tussen het fanatisme van Nijpels en Samson die willen dat wij tienduizenden euro's per woning besteden aan een toekomst zonder aardgas, en de opgewekte uitspraak van premier Rutte die belooft dat niemand tot iets zal worden gedwongen. En dan zijn er de vogeldoders (ook bekend als windmolens) in plannen voor de Noordzee die miljarden subsidie vereisen. En doet Nederland verstandig met de aarzeling om vergunning aan te vragen voor nieuwe kerncentrales? Belangrijke vragen met grote consequenties voor de economie, maar we leren er niets over in de publicatie van het CPB van Prinsjesdag.

Hoge ambtenaren moeten niet zo maar geparachuteerd worden. Dat geldt nog eens extra bij het CPB en bij De Nederlandsche Bank (DNB) . Die twee instanties werken op het snijvlak van insider en outsider en kunnen goed werk doen door met sympathie voor de doelstellingen van de politiek te helpen met eerlijke analyses van kosten en baten. Daar heeft het aan ontbroken bij het CPB onder ex-ambtenaar van financiën Laura van Geest en bij DNB onder ex-ambtenaren Wellink en Knot.

Maak de kring sollicitanten groter

Abonnees op het Engelse weekblad The Economist zien regelmatig advertenties voor vacatures bij Centrale Banken en onderzoeksbureaus – maar nooit uit Nederland. Wij zijn ook nog het enige land in West Europa waar de commissaris van de Koningin eigenhandig sollicitanten voor burgemeester als ongeschikt kan schrappen. Die regentenmentaliteit zien we ook bij benoemingen tot topfuncties bij universiteiten – met als dieptepunt de aanstelling van A.W. Kist als hoofd van de Leidse Universiteit, niet vanwege deskundigheid maar om de negatieve reden dat zijn houdbaarheidsdatum was verlopen bij de Mededingingsautoriteit. Na twee jaar weer vertrokken, maar met langdurige schade voor de reputatie van Leiden op de ranglijsten.

Roberto Saviano

Roberto Saviano, de Mafia-specialist, legt uit dat Napels gevaarlijker is op straat vanwege elkaar beschietende drugsbendes, maar dat de criminele infectie van

banken en advocaten nu erger is in Amsterdam dan in Italië. Nederland is sterk in transport met Schiphol en de haven van Rotterdam en heeft een afwijkend drugsbeleid. Dat trekt criminelen aan en die vinden behulpzame advocaten en bankiers.

Het CV van Laura van Geest biedt met alle respect geen enkele aanwijzing van kennis van en ervaring met het gedrag van financiële specialisten. Na meer dan een miljard boete voor ING en een groot schandaal in aantocht bij ABN Amro had de AFM in binnen- en buitenland moeten adverteren voor een specialist in financiële fraude en witwassen en niet akkoord moeten gaan met een evident ongeschikte kandidaat.